

Jaarverslag HilverZon

2023

INHOUDSOPGAVE	1
1.VOORWOORD	2
2.DOELSTELLING EN WERKWIJZE	4
2.1 Regionale Energietransitie en Regionale Energie Strategie	4
2.2 De gemeente Hilversum	4
2.3 Samenwerking met energiecoöperaties in het Gooi	4
2.4 Het Energie Diensten Bedrijf	4
3.ONZE KERNACTIVITEITEN IN 2023	5
3.1 Energieopwek	5
3.1.1 Zon op het dak	5
3.1.2 Grondgebonden opwek	5
3.1.3 Zon op het parkeerterrein	6
3.1.4 Gemeentelijke energieinkoop	6
3.1.5 Beheer van zonnedaken	6
3.2 Energiebesparing	7
3.2.1 Energieadviezen door Energiecoaches	7
3.2.2 Verduurzamingsadviezen	7
3.2.3 Warmtescans	7
3.2.4 Project Energieklusser	8
3.2.5 Kompas op groen	8
3.3 Collectieve Inkoopactie	8
3.4 Warmtetransitie	9
4.ORGANISATIE	10
4.1 Algemene ledenvergadering (ALV)	10
4.2 Raad van Toezicht (RvT)	10
4.3 Bestuur HilverZon	10
4.4 Medewerkers	11
4.5 Vrijwilligers	11
4.6 Projectraden	11
4.7 Voorbereiding Duurzaamheidscentrum	11

1. Voorwoord

Nadat 2022 in het teken heeft gestaan van het werk aan een - niet doorgegangene - fusie met collega-energiecoöperatie HET en het handhaven van bestuurlijke continuïteit bij een sterk verloop binnen het bestuur, konden we van 2023 een jaar maken van stabilisering, verdere uitwerking van gestarte projecten en verbreding van de strategie. Medio 2023 zijn drie aftredende bestuursleden vervangen, waarbij de voorzittersrol noodgedwongen is ingenomen door de voorzitter van de Raad van Toezicht die als gevolg daarvan slonk tot twee personen. Aan het eind van het jaar is het bestuur verder versterkt met twee toetredende nieuwe bestuursleden. Parallel daaraan kregen in de loop van het jaar de rollen van drie coördinatoren verder vorm en zijn een flink aantal nieuwe vrijwilligers als energiecoach geworven.

De gevolgen van de Oekraïneoorlog voor de Europese energievoorziening gaven de energie- en warmtetransitie extra prioriteit. Van oudsher heeft HilverZon zich gericht op de ontwikkeling en exploitatie van coöperatieve zonneparken, maar in samenhang met de zienswijze van veel leden en de wens van de gemeente Hilversum, heeft HilverZon in 2023 gekozen voor een verbreding van de strategie en het aandachtsgebied. Intensiever dan voorheen richt de coöperatie zich op het stimuleren en ondersteunen van bewoners, individueel en collectief, bij alle relevante initiatieven en projecten gericht op verduurzaming van energievoorziening en -gebruik. Het werken aan de warmtetransitie hebben we dan ook toegevoegd aan onze speerpunten:

1. **Energieopwekking:** het realiseren en beheren van duurzame lokale en collectieve energieopwekking door middel van zonnedaken en zonneweides.
2. **Energiebesparing:** het informeren en adviseren van inwoners over concrete maatregelen die zij in en om hun huis kunnen nemen met als doel om het energieverbruik voor huishoudelijk gebruik te verminderen.
3. **Collectieve inkoop:** het samen groot inkopen van materialen zoals zonnepanelen en isolatiemiddelen, om zodoende een gunstige prijs uit te onderhandelen voor de deelnemers.
4. **Warmtetransitie:** het initiëren, ondersteunen en begeleiden van buurt-/wijkgebonden projecten gericht op verduurzaming van energievoorziening en -gebruik.

In 2023 hebben HilverZon-leden uit de huidige zes collectieve HilverZon-zonnevelden bijna 1 miljoen kWh elektriciteit opgewekt, bijna gelijk aan 2022, waarmee ze flink konden bijdragen aan onze doelstelling: het bereiken van een klimaatneutraal Hilversum. Maar niet alleen realiseerden zij een uitstootreductie van 446 ton CO₂, ook drukten zij hun energiekosten. Voor de komende jaren vallen overigens wijzigingen te verwachten in de regelgeving rond de financiële ondersteuning van duurzame energie, met name ter leniging van de netcongestie. Dat zal invloed hebben op de opbrengsten van onze energieprojecten en op de stimulans voor nieuwe leden om te investeren in nieuwe opwekprojecten.

Daarnaast hebben we in 2023 de basis gelegd voor ondersteuning, stimulering en begeleiding van een meer collectief aanbod van individuele maatregelen en voor collectieve (straat-, buurt- en wijkgebonden) oplossingen, waarbij buurtbatterijen en buurtwarmtesystemen een rol kunnen spelen. Onze groeiende groep energiecoaches zal de komende tijd worden opgeleid om ook op dit vlak ondersteuning te kunnen bieden. Verder zullen wij ons gaan richten op het vinden en betrekken van buurttrekkers, enthousiaste mensen die buurtbewoners kunnen mobiliseren en verenigen om tot gezamenlijke oplossingen te komen. Oplossingen die

variëren van een gezamenlijk legplan voor panelen in beschermd-stadsgezichtbuurten tot een energievoorziening op wijkniveau.

Wegens gebrek aan vrijwilligers is de over vorig jaar toegekende subsidie niet volledig gebruikt. In overleg met de gemeente is afgesproken het overschot te gebruiken in het eerste half jaar van 2024. Ná dat halfjaar zal duidelijk zijn of HilverZon met de gemeente een meerjarige structurele samenwerking zal aangaan, waarbij HilverZon voor de gemeente de systeempartner zal worden voor de uitvoering van de energietransitie in Hilversum. Eind 2023 heeft HilverZon daartoe de aanvraag voorbereid, die inmiddels bij de gemeente in goede aarde is gevallen.

Wanneer het inderdaad tot zo'n 'systeempartnerschap' komt tussen gemeente Hilversum en HilverZon, zal het bestuur de in 2023 met de leden besproken strategie in zijn volle omvang gaan uitwerken en uitvoeren. Deze houdt in: opbouwen van de organisatie, werven van meer vrijwilligers en coördinatoren, meewerken aan de realisatie van een duurzaamheidscentrum en versterken van de interne en externe communicatie. Alles met het doel om met en voor Hilversummers de energietransitie in onze gemeente vaart te geven en Hilversum in 2040 energieneutraal te maken.

Met het afsluiten van 2023 kunnen we zo het komende jaar weer zonnig tegemoet zien!

Namens het bestuur van HilverZon,

Jan Karel Mak

voorzitter

2. Doelstelling en werkwijze

Onze doelstelling “een klimaatneutraal Hilversum in 2040” betekent het afleggen van een lange weg gezamenlijk met een aantal partijen: de landelijke overheid, landelijke energiebedrijven, de gemeente en andere lokale op verduurzaming gerichte organisaties. Maar vooral ook met bewoners die zelf iets willen doen. Hieronder beschrijven we de belangrijkste lokale en regionale beleidskaders en samenwerkingsverbanden.

2.1 Regionale Energietransitie en Regionale Energie Strategie

Het Klimaatakkoord wordt uitgewerkt in Regionale Energie Strategieën (RES). Voor Hilversum gaat het hierbij om de RES Noord Holland Zuid (RES-NHZ). Ook in 2023 hebben we ingezet op het verder versterken van de samenwerking met onder meer Energie Verbonden, Energie Samen Noord Holland en Hilversum100.

2.2 De gemeente Hilversum

De samenwerking in 2023 met onze subsidieverstrekker, de gemeente Hilversum, bestaat uit een regulier overleg tussen het bestuur van HilverZon en wethouder en frequent overleg tussen onze coördinatoren en tal van ambtenaren. De gemeente heeft in 2023 aangegeven een structurele samenwerkingsrelatie te willen ontwikkelen met één energicoöperatie. In samenhang hiermee heeft HilverZon eind 2023 gereageerd op de door de gemeente geopende uitnodiging. De uitslag wordt begin 2024 verwacht. Mocht de gemeente Hilversum HilverZon aanwijzen als systeempartner in de zogenoemde ‘Basisinfrastructuur Energietransitie’, dan zal in de eerste maanden van 2024 een meerjarige samenwerking met bijbehorende financiering en werkafspraken worden uitgewerkt.

2.3 Samenwerking met energicoöperaties in het Gooi

De uitwisseling van kennis en ervaring en waar mogelijk samenwerking met andere energicoöperaties in het Gooi vindt plaats via het samenwerkingsverband ‘Energie Verbonden’, vooral voor het uitvoeren van activiteiten op regionale schaal.

2.4 Het Energie Diensten Bedrijf

Stichting Energiedienstenbedrijf Gooi en Vechtstreek, opgericht door de gemeenten en de Regio Gooi en Vechtstreek, helpt samen met onder meer de lokale energicoöperaties, waaronder HilverZon, de verduurzaming van de gebouwde omgeving te versnellen. In het ketenoverleg zijn afspraken gemaakt over de samenwerking inzake wijkgericht informeren, vormgeven van proefprojecten en samenbrengen van inwoners. HilverZon streeft daarnaast naar samenwerking met het EDB bij het verduurzamen van collectief bezit van Verenigingen van Eigenaren (VvE's).

3. Onze kernactiviteiten in 2023

Zoals in eerdere jaren waren onze kernactiviteiten in 2023 het werken aan opwekking van duurzame energie via collectief beheerde zonnepanelen, energiebesparing via energie coaching, collectieve inkoop van materialen voor energiebesparing en initiatieven rond de warmtetransitie in wijken en buurten. In 2023 hebben we geen grote publieksevenementen georganiseerd, omdat dit al door andere partijen wordt gedaan, waaronder 'Hilversum 100'. Wel was HilverZon zoals gebruikelijk tijdens de Duurzame Dagen in oktober present bij Broedplaats Vonk die een markt met als thema 'Duurzame woonproducten en oplossingen' heeft georganiseerd.

3.1 Energieopwek

Het collectief opwekken van lokale zonnestroom is een belangrijke activiteit van HilverZon. Onze collectieve zonnedaken die wij in verenigingsverband ontwikkelen en exploiteren vergroten de betrokkenheid van Hilversummers bij de energietransitie en zijn bedoeld voor inwoners die geen zonnepanelen op eigen dak kunnen, mogen of willen plaatsen.

Met alle huidige en eventuele toekomstige wijzigingen zijn de opbrengsten van investeringen in zonnepanelen financieel gezien steeds onzekerder. Waar bij de oude Postcoderoosprojecten het grootste financiële rendement werd behaald uit belastingvoordeel op de eigen energierekening, is de SCE-subsidieregeling meer een belegging, waarvan de opbrengsten afhangen van de prijsopbrengst van de geleverde elektriciteit. Traditionele prijsafspraken op langere termijn met energieleveranciers zijn vervangen door 'dynamische contracten' die voor een zonne-energieopwekproject met 100% teruglevering minder gunstig uitpakken. Het belang van alternatieve lange-termijnprijsafspraken met lokale partijen wordt hierdoor belangrijker.

In 2023 hebben we geen nieuwe zonnedaken kunnen toevoegen. Wel hebben we relevante vorderingen gemaakt op verschillende potentiële toekomstige projecten, die als volgt zijn te onderscheiden:

3.1.1 Zon op het dak

HilverZon is in gesprek met twee Hilversumse scholen (Ayoub en Montessori Zuid) voor het plaatsen van zonnepanelen en met de firma Toyota Toonen voor het realiseren van een collectief project naast bestaande panelen voor eigen gebruik. Verder onderzoekt HilverZon de mogelijkheden om samen met de gemeente en eigenaren van maatschappelijk vastgoed zonnedaken te realiseren. Daarvoor worden in samenwerking met Alba Concepts ook ondernemers met grote daken benaderd.

3.1.2 Grondgebonden opwek

Een collectief project met 1000 zonnepanelen is in voorbereiding op het vliegveld. Hiervoor zijn in 2023 de landschapsanalyse en het aanvullende archeologisch en ecologisch onderzoek afgerond. Het technisch ontwerp is afgestemd met het vliegveld en in december is ook een bewonersbijeenkomst georganiseerd. Op basis van deze inbreng kan de ruimtelijke onderbouwing worden afgerond, waarmee de informatie voor het

aanvragen van de vergunning begin 2024 compleet zal zijn. Wel wordt nog gewerkt aan de financiële onderbouwing van het project.

3.1.3 Zon op het parkeerterrein

Over “Zon op het parkeerterrein”, een mogelijk project voor de plaatsing van zonnepanelen boven parkeerplaatsen aan het Kininelaantje, hebben we overlegd met ingenieursbureau Sweco en de gemeente. Het ingenieursbureau concludeert dat het op dit moment te duur is om, zelfs met subsidie van Noord-Holland, dit project ten uitvoer te brengen. Dit komt vooral door de hoge de staalprijs. De verwachting is dat de subsidie voor zonnepanelen boven parkeerterreinen wordt verruimd. In 2024 volgt een herevaluatie.

3.1.4 Gemeentelijke energie inkoop

Een doel van de gemeente is om een deel van het eigen elektriciteitsverbruik lokaal duurzaam op te wekken. De opwekprojecten van HilverZon kunnen daaraan bijdragen. Dit kan door het kopen van GVO's (Garanties Van Oorsprong) door de gemeente van Hilversumse opwekprojecten of door het daadwerkelijk kopen van elektriciteit van HilverZon-projecten. Onze voorkeur gaat uit naar de laatste mogelijkheid. Momenteel onderzoeken HilverZon en de gemeente hoe deze stroominkoop via langjarige contracten zowel voordelig kan uitpakken voor de gemeente (lagere elektriciteitskosten) als voor HilverZon (stabiele opbrengstenstroom met als gevolg een laag risico voor nieuwe opwekprojecten).

3.1.5 Beheer van zonnedaken

De door ons ingeschakelde firma ForSur Solar (voormalig Soft Energy) verzorgt de werkzaamheden voor het onderhoud van de zonnepanelen op onze collectieve daken. Wij zijn met de directie van dit bedrijf in gesprek om hen ook de dagelijkse opbrengsten van onze parken te laten meten, zodat eventuele mankementen direct geïdentificeerd kunnen worden. ForSur zal dan een beperkt mandaat krijgen om mankementen direct op te lossen en daarnaast jaarlijks een controle uit te voeren op alle parken.

Na jaren van gelijkblijvende beheerkosten, hebben wij met ingang van 2023 een verhoging van de beheerkosten (de vergoeding die deelnemers betalen voor onderhoud en verzekering van de collectieve daken) doorgevoerd van 8 naar 9 euro per paneel. Hiermee kunnen we de toegenomen kosten weer geheel dekken.

Per park is een inventarisatie gemaakt van de tekortkomingen die in 2024 opgelost zullen worden, zodat we bij de nieuwe ‘Scope-12 inspectie’ niet voor verrassingen komen te staan. Onder meer onze verzekeraar stelt deze inspectie verplicht.

Nadat we in 2020 alle panelen hebben laten reinigen, hebben we in 2021 het jaarlijkse schoonmaken omgezet in een reiniging ‘op basis van behoefte’. ForSur kan prestatievermindering waarnemen naar aanleiding van het toezicht op de opbrengst van de panelen en de jaarlijkse inspectie, waarbij de mate van vervuiling wordt geconstateerd.

3.2 Energiebesparing

De HilverZon-energiecoaches geven huiseigenaren advies over mogelijke besparingsmaatregelen met betrekking tot energieverbruik in en om het huis. Motto: wat je niet nodig hebt aan energie, hoef je ook niet op te wekken.

3.2.1 Energieadviezen door Energiecoaches

HilverZon is in 2018 begonnen met het voeren van energicoachgesprekken: gesprekken bij mensen thuis om op maat advies te geven over energiebesparende maatregelen die ze kunnen treffen. Na afloop van het gesprek ontvangt de bewoner een adviesrapport dat zij kunnen gebruiken bij het verduurzamen van de woning. Daarmee biedt HilverZon een ondersteuning waar de inwoners van Hilversum graag gebruik van maken.

Gedurende het laatste half jaar is het aantal actieve coaches toegenomen naar 31 met de intentie om dit verder te laten groeien.

De energicoaches worden niet alleen technisch getraind in het geven van besparingstips, maar ook in het helpen van bewoners bij initiatieven rond warmtetransitie en op het gebied van sociale interactie.

3.2.2 Verduurzamingsadviezen

Waar in 2022 een grote wachtlijst ontstond voor gesprekken in verband met de enorme stijging van de gas- en elektraprijzen, kon deze in 2023 goeddeels worden weggewerkt. Van het voornemen om 750 adviesgesprekken te voeren hebben we er uiteindelijk 423 kunnen realiseren. Eind 2023 stonden nog 43 huishoudens op de wachtlijst. Deze achterstand zal in het eerste kwartaal van 2024 zijn ingehaald.

3.2.3 Warmtescans

Het gebruik van een warmtecamera (infraroodcamera) geeft snel inzicht in de warmtelekken van een woning. Hoewel de aanwezigheid van warmtelekken ook in een coachgesprek verduidelijkt kan worden, werkt een warmtescan vaak toch overtuigender: 'één plaatje zegt meer dan duizend praatjes'.

De in 2021 door de gemeente verstrekte opdracht om 1.400 gratis warmtescans uit te voeren is in 2023 afgerond. Dit aantal bleek een te ambitieuze doelstelling. Door het benodigde temperatuurverschil tussen binnen- en buitentemperatuur kunnen we alleen in de koude maanden van het jaar scans maken. In totaal hebben we er 865 uitgevoerd en zijn er 865 scanrapporten verstuurd. Een klein percentage inwoners heeft naar aanleiding daarvan aanvullend advies gevraagd en gekregen. In overleg met de gemeente is de opdracht gedeeltelijk teruggegeven.

HilverZon biedt sinds 2021 warmtescans tegen betaling aan. De belangstelling hiervoor was in 2023 begrijpelijkerwijs niet zo groot, omdat het ook mogelijk was om de scan gratis uit te laten voeren. In 2023 zijn er desondanks 24 aanvragen ingediend.

3.2.4 Project Energieklusser

De gemeente Hilversum heeft HilverZon gevraagd om in samenwerking met het Duurzaam Bouwloket ('DuBo'), de woningbouwcorporaties en Versa Welzijn 1.500 huishoudens te bereiken en vervolgens te ondersteunen bij het nemen van energiebesparende maatregelen. In de uitvoering speelt de zogenoemde Energieklusser een belangrijke rol. De Energieklusser legt het eerste contact, bekijkt met de bewoner welke maatregelen getroffen kunnen worden en zorgt voor de daadwerkelijke uitvoering van de energiebesparende maatregelen. Halverwege het project heeft de gemeente de opdracht ingetrokken omdat zij dit werk toch liever in eigen hand wilde houden. In goed overleg heeft HilverZon vervolgens de werkzaamheden aan de gemeente overgedragen.

3.2.5 Kompas op groen

Bij de tentoonstelling 'Kompas op Groen' gaan schoolkinderen in de bovenbouw aan de slag met het thema energie en klimaat. De organisatie Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek verzorgt het lesmateriaal en geeft de les als de schoolkinderen de tentoonstelling bezoeken.

De leerlingen worden tijdens het bezoek aan de tentoonstelling begeleid door energiecoaches en vrijwilligers van HilverZon. In 2023 zijn in totaal 9 scholen bezocht waarmee de doelstelling van 10 scholen bijna is bereikt.

3.3 Collectieve Inkoopactie

In ons regionale samenwerkingsverband Energie Verbonden werken de energiecoöperaties in 't Gooi en de Vechtstreek samen aan regionale activiteiten, zoals de collectieve inkoopactie. Inwoners kunnen zich aanmelden voor de collectieve inkoop van zonnepanelen, isolatiemateriaal, warmtepompen en sedumdaken. Vanuit het collectief worden betrouwbare en deskundige leveranciers aangeboden en de lokale energiecoöperatie begeleidt de inwoner bij het proces.

Halverwege het jaar is het collectieve inkoop aanbod uitgebreid met de warmtepomp. Inwoners die hierin geïnteresseerd zijn, krijgen eerst een advies van de energiecoach over de geschiktheid van de woning voor een warmtepomp. In 2023 hebben 22 inwoners van dit aanbod gebruikt gemaakt.

3.4 Warmtetransitie

Na een startfase eind 2022, die vooral in het teken stond van het ketenoverleg met partners over een mogelijke wijkaanpak, heeft HilverZon in 2023 de basis gelegd voor een meer collectieve oriëntatie in aanvulling op de al uitgevoerde activiteiten. Met een collectieve wijkbenadering wordt zowel naar een collectief aanbod van individuele maatregelen als naar collectieve oplossingen gezocht. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld buurtbatterijen en buurtwarmtesystemen. Belangstellenden die op straat- en buurniveau met elkaar in contact komen, kunnen offertes combineren waardoor een leverings- en prijsvoordeel kan worden gerealiseerd.

In het kader hiervan worden nieuwe energiecoaches opgeleid en analyses uitgevoerd naar de vraag welke wijken als eerste in aanmerking komen voor de collectieve warmtetransitie.

4. Organisatie

Zoals in het voorwoord gemeld, stond 2023 in het teken van de nodige personele wijzigingen in de verschillende geledingen van onze organisatie. Dat heeft een zware druk op enkele personen gelegd. Het bestuur waardeert de extra inzet en toewijding die zij aan de dag hebben gelegd. In 2023 zijn de nodige stappen gezet naar een meer professionele organisatie, zowel op bestuurlijk als op uitvoerend niveau. Zo is de financiële administratie uitbesteed en in samenspraak met het bureau gestroomlijnd. Ook is het bestuur uitgebreid met een aantal op specifieke deelterreinen deskundige en gemotiveerde mensen. De slagkracht van HilverZon is met het aantrekken van vrijwilligers verder vergroot.

4.1 Algemene ledenvergadering (ALV)

De ALV's in 2023 vonden plaats op 27 juni en op 13 december. Tijdens deze vergaderingen zijn 5 nieuwe bestuursleden benoemd en is algemene steun van onze leden verkregen voor de bovenbeschreven strategische richting en de verdere professionalisering van de organisatie, die in 2024 met kracht zal worden voortgezet.

4.2 Raad van Toezicht (RvT)

De RvT bestond begin 2023 uit 3 personen, maar in de loop van het jaar is de voorzitter, Jan Karel Mak, overgestapt naar het bestuur om daar tijdelijk de rol van voorzitter op zich te nemen. De vacature voor deze functie bleek moeilijk vervulbaar. Daardoor telde de RvT aan het eind van het jaar tijdelijk slechts 2 personen: Philip Tan (voorzitter) en Steven van Vliet (lid).

De RvT is gedurende 2023 intensief op zoek geweest naar vervanging van aftredende bestuursleden en overige vrijwilligers. Daarnaast heeft de RvT ook in 2023 zijn toezichthoudende taken uitgeoefend: beoordeling begroting en jaarresultaten, verslaglegging, voorbereiding en leiding ALV. Dit alles in nauwe samenwerking met het bestuur.

4.3 Bestuur HilverZon

Het bestuur bestond eind 2023 uit de volgende vrijwilligers:

Voorzitter:	Jan Karel Mak
Vice-voorzitter	Leon Kramer (per december)
Secretaris	Martin Borst (per juni)
Penningmeester	Ronald Oudendijk (per juni)
Algemeen	Marnix Aarts
Projecten	Paul Hauptmeijer (per december)

4.4 Medewerkers

De medewerkers vormen de stabiele basis van de organisatie. Ook in 2023 werd er weer hard gewerkt door de volgende zzp'ers:

Bureaucoördinator	Geertrui Wilkens
Coördinator opwek	Gijs van de Laar
Coördinator warmtetransitie	Luc Pieters
Coördinator energiecoaches	Denise van der Schaft
Communicatie	Koosje de Beer
Vormgeving en communicatie	Bart Landman
Technisch projectleider	Wim Schaap
Projectleider	Sabine Leijgraaf

4.5 Vrijwilligers

HilverZon drijft voor een groot deel op de inzet van vrijwilligers. Daarnaast maakt HilverZon ook op ad-hoc basis gebruik van de expertise van de leden. Bijvoorbeeld via de ingestelde expertgroep. Ook het Bestuur en de Raad van Toezicht zijn onbezoldigde vrijwilligers.

4.6 Projectraden

Elk van de zes PCR-projecten heeft een projectraad die aan het eind van het productiejaar onder meer beslist over de bestemming van de opbrengst van de stroomopwekking. Het gaat hier om de 'kale' stroomprijs, niet om de energiebelasting. Alle projectraden hebben in 2023 (net als in voorgaande jaren) besloten deze opbrengsten naar rato aan de deelnemers uit te keren.

4.7 Voorbereiding Duurzaamheidscentrum

Met H100, HET, de Stichting Omgevingseducatie en de gemeente Hilversum is nauw samengewerkt bij de voorbereiding van het beoogde duurzaamheidscentrum. Op basis van het haalbaarheidsonderzoek is een gezamenlijk plan van aanpak opgesteld en wordt een subsidieaanvraag voor 2024 voorbereid.